

Čís. 2137.

Sudiště Šu 101 j. n. nelze se dovolávat proti čs. státním občanům z oblasti Slovenska a Podkarpatské Rusi.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1923, R I 1496/22.)

Proti žalobě, zadané na obchodním soudě v Praze proti československému občanu, bydlícímu v Užhorodě, a opírající se čá do místní příslušnosti o § 32 uh. c. ř. s. a § 101 j. n., vznesl žalovaný námitku místní nepřislušnosti, již soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud nařídil prvnímu soudu, by nehledě k odmítacímu duvodu o žalobě dále po zákonu jednal. D u v o d y: Ustanovení Šu 32 zák. čl. I 1911 neplatí sice zde, za to však na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, kde podle žaloby žalovaná má sídlo a vede knihy. Pokud v čsl. republice platí dvoje právo a každé účinkuje ve své oblasti jinak jednotného a nedílného státního celku (§ 3 ústavní listiny) výlučně, nutno po rozumu Šu 101 j. n. připustiti účinnost výše zmíněného Šu 32 i v území práva druhého a uznati v něm stejnou příslušnost proti příslušníkům oné části státního území, ve které platí.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D u v o d y:

Žaloba proti straně, sídlící v Užhorodě, t. j. v území československého státu, opírá se jediné o § 101 j. n., stanovící soudní příslušnost pro žaloby proti cizozemcům. Tento § byl převzat zákonem ze dne 28. října 1918, čís. 11 sb. z. a n. pro stát československý beze změny, přes to je však vykládati jej vzhledem ku změněným poměrům státním i právním. Rakouskými příslušníky státními je rozuměti ve státě čsl. podle zákona ze dne 23. července 1919, čís. 449 sb. z. a n. pouze příslušníky tohoto státu, pokud pro ně platí tento předpis zákonný, ne však příslušníky států, jež vznikly mimo čsl. stát na území bývalé říše rakouské. Jiným státním územím je území mimo stát československý bez ohledu na dřívější hranice státní, není jím však území státu dříve cizích, jež připadlo státu československému, a tvoří dle Šu 3 ústavní listiny s ním jednotný a nedílný celek státní. Příslušník československého státu, sídlící v Užhorodě, není cizím státním příslušníkem přes to, že na onom místě platí nikoli § 101 j. n., nýbrž bývalý právní řád uherský.

Čís. 2138.

Smlouva, již byl spáchán řetězový obchod, nestává se tím ještě neplatnou.

Kupitel, vykonavší volbu, může ustoupiti i od konečného nároku na splnění, zavinil-li po té prodávatel, že splnění se mu stalo nemožným.

(Rozh. ze dne 3. ledna 1923, Rv I 497 22.)

Žalující družstvo přijalo nabídku žalovaného na koupi jetelového semene a prodalo je dále Ottu G-ovi dříve ještě, než žalovaný nabídku odvolal. Ježto žalovaný semene nedodal, žalovalo družstvo o náhradu škody. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Uplatňovaného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci, jež sledává dovolatel v tom, 1. že smlouva žalujícího družstva s Ottem G-em jest neplatná, jelikož jde o řetězový obchod a 2. že žalující strana, provedši právo volby po rozumu čl. 356 a 355 obch. zák., pozbyla tím práva volby další — tu není. Ad 1. V případě tomto netřeba se obíratí otázkou, zda je tu řetězový obchod, nýbrž jen, zda lze namítati, že smlouva o řetězovém obchodu ujednaná jest nicotná. Nelze přehlédnouti, že smlouva, kterou řetězový obchod byl spáchán, nestává se již proto sama sebou nepiatnou a nicotnou podle §u 879 obč. zák. Ustanovení toto řetězového obchodu výslovně neuvádí a dalo by se tedy o nicotnosti smlouvy mluvit jen, kdyby tu byly předpoklady čís. 4 §u 879 obč. zák., a že by tomu tak bylo, ani žalovaný sám netvrdil. Mimo to však lichevní zákon sám neustanovuje, že spáchání trestných činu, v něm uvedených, má za následek naprostou neplatnost ujednané smlouvy, nýbrž toliko v § 17 předpisuje, že, byl-li pachatel odsouzen, má býti jednání podle volby poškozeného prohlášeno za neplatné. Předpokládá tedy, že jest tu právoplatný odsuzující rozsudek, toho dle spisu tu není a nelze tudíž smlouvu s Ottem G-em prohlásiti za neplatnou. Ad 2. V tomto bodě jest sice správné, že žalující strana, když žalovaný smlouvu splniti nechtěl, dopisem ze dne 22. října 1920 ohlásila mu, že Otto G. mu sdělil, že podle zvyklosti bursy (§ 41 odstavec a) trvá na splnění smlouvy a náhradě škody z opožděného plnění, upozorňujíc ho na tento dopis a na důsledky poklesem cen snad nastalé. Také dopisem svého právního zástupce ze dne 23. října 1920 dala žalovanému — ač toho nebylo třeba — dodatnou lhůtu do dne 27. října 1920 s tím, že by po marném uplynutí lhůty byla nucena zahájití soudní kroky o dodání a o náhradu škody za opožděné splnění smlouvy. Těmito dopisy bylo žádáno prvotní práva na plnění oběma stranám ze smlouvy příslušející, k němuž zákon, je-li druhý smluvník v prodlení, dává právo žádati náhradu pro opožděné plnění. Na místě tohoto primérního práva může v případě prodlení spoluvlastníka smluvník na smlouvě věrně trávající žádati dle své volby sekundérní práva buď náhradu pro nesplnění, neb odstoupiti od smlouvy. Žalující strana od primérního svého práva mohla ustoupiti, to tím spíše, když nelze z upomínek dopisu shora zmíněných nikterak vyvozovati, že žalující za všech okolností jen a výhradně na splnění a náhradě za opožděné splnění trvala, jakoukoliv další eventualitu vylučujíc. Nelze také nechati nepovšimnuto, že teprve po svém dopisu ze dne 22. října 1920 žalující strana dostala zprávu od žalovaného, že jest mu nemožno plniti, jelikož hned po odeslané nabídce jetelové semeno prodal Hospodářskému družstvu, a tu zajisté mohla žalující strana i od konečného nároku na splnění odstoupiti, jelikož žalovaný zavinil, že splnění se stalo tak nemožným.